

Alžbeta, matka naplnená Duchom

*(spracované podľa príhovorov Pápeža Františka
z 20. decembra 2015, 24. júna 2018 a 23. septembra 2023)*

Prežívame mesiac úcty k starším a zároveň mesiac sv. ruženca. To nás môže priviesť k tomu, aby sme sa zamysleli nad postavou, ktorá má vyšší vek a zároveň sa spomína v posvätnom ruženci: Alžbeta, matka Jána Krstiteľa.

O Alžbete nevieme takmer nič okrem toho, že je matkou Jána Krstiteľa. V Písme máme od nej len zopár viet: úžas nad návštevou Matky Pána a to, že jej syn sa bude volať Ján.

Z týchto útržkovitých správ sa pozrieme na tri momenty jej života, ktoré nám zachytáva Písmo: zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa, návšteva (príchod) Panny Márie a napokon narodenie Jána Krstiteľa.

Najprv sa skúsme pozrieť na život Zachariáša a Alžbety, do chvíľ, ktoré nám Písmo nezachytáva.

Čo všetko tento manželský pár prežíval počas dlhých rokov manželstva, môžeme len naznačiť z kultúrneho kontextu: dieťa bolo vnímané ako Boží dar a neplodnosť ako Boží trest. Napriek tomu, že Písmo hovorí, že Zachariáš a Alžbeta boli spravodliví pred Bohom, dá sa ľahko vnímať, že žili v ťažkej situácii. Mali síce dobré spoločenské postavenie, veď Zachariáš bol kňazom, no neplodnosť v Izraeli bola vždy považovaná za hanbu.

Nevieme presne, koľko mali Zachariáš a Alžbeta rokov, ale môžeme predpokladať, že už stratili nádej na dieťa.

Títo ľudia v pokročilom veku roky snívali o dieťati, pripravovali sa na jeho príchod, no ako sa zdá, už ho neočakávali. Veľmi pravdepodobne sa cítili vylúčení, ponížení a sklamaní. Pri zvestovaní narodenia Jána jeho otec Zachariáš ostal bez viery, pretože prirodzené zákony už túto možnosť vylúčili. No Boh nie je závislý na našej logike ani na našich obmedzených ľudských schopnostiach. Potrebujeme sa naučiť dôverovať a mlčať pred Božím tajomstvom a v pokore a tichu kontemplovať jeho dielo, ktoré sa objavuje v našich príbehoch a často prekonáva naše predstavy.

Zachariáš onemel, lebo neuveril. Život často prináša bolesť a zármutok, ktoré aj nás robia „nemými“ – nevieme sa radovať, nedokážeme chváliť Boha, strácame nádej... A predsa sme pozvaní stáť v úžase. Môžeme zažiť, že aj nám sa pri pohľade na Pánove diela otvoria ústa tak, ako Zachariášovi a my zasa budeme schopní velebiť Boha, radovať sa, mať nádej, znova nadobudnúť schopnosť žasnúť.

Udalosti okolo počatia Jána Krstiteľa končia Alžbetiným výrokom plným radostnej nádeje: „*Toto mi urobil Pán v čase, keď zhliadol na mňa, aby ma zbavil hanby pred ľudmi*“ (Lk 1,25). Nie je vylúčené, že obaja, Zachariáš i Alžbeta boli tak prekvapení naplnením ich nádeje, že potrebovali nemálo času spracovať tento zázrak. Už vieme, že Zachariáš ostal nemý. Alžbeta túto udalosť spracúvala v skrytosti – skrývala sa päť mesiacov.

Po uplynutí piatich mesiacov prichádza archaniel Gabriel zvestovať Márii narodenie Spasiteľa. Posledné, čo povie Gabriel Márii je zvesť o blížiacom sa Jánovom narodení: „*Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, počala syna v starobe. Už je v šiestom mesiaci. A hovorili o nej, že je neplodná! Lebo Bohu nič nie je nemožné*“ (Lk 1,36).

Nasleduje Máriina cesta do „*judejského mesta v hornatom kraji*“ (Lk 1,39), do Ain-Karimu, v ktorom Zachariáš a Alžbeta bývali a kde Mária prichádza, aby Alžbete pomohla.

Stretnutie Márie s Alžbetou je u Lukáša odkazom na udalosť, keď kráľ Dávid dal prenieť Archu zmluvy do Jeruzalema. Kráľ Dávid a celý národ tancovali pred Archou, ktorá bola symbolom Božej prítomnosti. Ján sa radosťou zachvel v lone Alžbety, pretože v Márii, novej „Arche zmluvy“ prichádza Pán.

Mladá panna navštevuje neplodnú starenu. Tým, že v lone nesie Ježiša naznačuje, že Boh víťazí nad každou nepoldnosťou. Máriina návšteva našepkáva, že Boh prichádza za nami, aby nás hľadal a našiel svojou láskou a spôsobil v nás radostný spev.

V Márii a Alžbete sa odhaľuje tajomstvo Božieho príchodu na svet: jedna mladá a jedna stará žena, jedna panna a jedna neplodná – a predsa sú obe tehotné „nemožným“ spôsobom. Toto je Božie dielo v našom živote: navštevuje nás a robí možným aj to, čo sa zdá nemožné, plodí život aj v neplodnosti.

Ak máme dôveru v Boha, prejaví sa to v nás tak, ako v Alžbete: kto verí a modlí sa, kto prijíma Pána, ten sa chveje radosťou v Duchu Svätom, vníma, že sa v ňom niečo hýbe, „tancuje“ od radosti.

Toto radostné chvenie je opakom chladného srdca, ktoré sa usadilo v pohodlnosti pokojného prežívania, obrnilo sa nezáujmom a stalo sa necitlivým voči všetkým a všetkému. Chladné srdce sa strojovo vlečie životom bez vášne, snov a túžob. Riskuje vážne choroby v podobe cynizmu, sklamaní, rezignácie či smútku...

Kto je však znovuzrodený vo viere, rozpoznáva Pánovu prítomnosť presne tak, ako Ján v lone Alžbety. Aj uprostred námahy, problémov a utrpenia vníma, že Boh ho denne navštevuje, sprevádza ho a podporuje. Verí, že kto verí, ten sa radostne chveje, vie snívať a plniť si sny, má záujem o človeka.

Keď Mária pozdraví Alžbetu, tá ostáva v úžase. Je akoby objatá Božím úžasom, v ktorom zvolá: „*Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?*“ (Lk 1,43). Alžbeta je naplnená Duchom Svätým – jedine tak sa dá vysvetliť, že rozpoznáva v Máriinom príchode príchod Spasiteľa. Ten istý Duch Svätý, ktorý zatônil Máriu, keď počala, dal Jánovi v lone matky milosť chvieť sa radosťou a ten istý Duch Svätý dal Alžbete poznať dôvod tohto radostného chvenia.

Narodenie Jána Krstiteľa osvietilo život Zachariáša a Alžbety a naplnila radosťou a úžasom ich príbuzných a susedov. Pri Jánovom narodení je to Alžbeta, kto volí chlapcovi meno. Paradoxne je to meno cudzie rodinnej tradícii. Meno Ján znamená „Boh sa zmiloval, Boh daroval milosť, Boh je milostivý“ – Boh sa zmiloval nad Zachariášom a Alžbetou v podobe daru, ktorý bol síce vytúžený, ale už nebol očakávaný.

Z príbuzných a známych tomuto, zdá sa, nikto nerozumie: Kto by počúval ženu, ktorá je po pôrode plná emócií? Kto by dbal na zvolanie matky, ktorá nevie a nechce ukryť radosť? Kto by sa zaujímal o názor stareny, ktorej svitla nová nádej? Okolie Zachariáša a Alžbety naplnil úžas, ale Alžbeta bola okrem toho predsa naplnená aj Duchom Svätým! Zachariáš to vníma a keď potvrdí Alžbetinu voľbu mena a napíše na tabuľku: „*Ján sa bude volať*“ (Lk 1,63), otvorí sa mu ústa a velebí Boha.

Pozvanie vnímavo a citlivo počúvať starcov, „*ktorí budú snívať sny*“ (Joel 2,28) bolo veľkou túžbou Pápeža Františka, blahej pamäti. Dnes sme počuli, ako Boh koná v živote starých ľudí, ako naplnia zabudnutú nádej a otvára cesty aj tam, kde sa z ľudského hľadiska dúfať zdá nemožné. Nech nám je toto Božie konanie povzbudením vedomia, že pre Boha nikdy nie je neskoro, lebo on je Pán času i večnosti, Tvorca nádeje a Záruka naplnenia prisľúbení.